

חולין סז

משה שווערד

1. ספר ויקרא פרק יא

- (ט) את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו:
(י) וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שקץ הם לכם:
(יא) ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו ואת נבלתם תשקצו:
(יב) כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים שקץ הוא לכם:

2. ספר שחיטת חולין

גמ': הא בכלים אע"ג דלית ליה אכול. ומבואר בסוגין דשרץ המים שבכלים מותר, והנה ברמב"ם פ"ב מהל' מאכ"א הי"ז כתב וז"ל וכן המים שבכלים שהשריצו הרי אותן השרצים מותרין לשתותן עם המים שנא' כל אשר לו סנפיר וכו' מבואר ברמב"ם דכל ההיתר הוא דוקא באוכלו עם המים, וכ"כ שם בהל' י"ד לגבי שרץ שנוצר בפירות דאם לא פירשו מותר לאכול הפרי והתולעת שבתוכו עכ"ל, משמע דוקא בהדי הפרי ובחזו"א סי' י"ד (א') סק"ב פירש דהטעם דאם נכנס לבדו לפי האדם חשיב כפירש על הארץ, ובחכמת אדם כלל ל"ח דין ג' כתב דאסור לבלוע התולעת לבד משום בל תשקצו או משום מראית העין, (והנה טעם דכל תשקצו מבואר כן בש"ך פ"ד סק"ג, ועיי"ש עוד טעם דליכא כאן בל תשקצו ועיי"ן ט"ז סק"ב מש"כ, אך החכ"א הוסיף עוד טעם דמראית עין) ולכאור' היה אפ"ל עוד בדברי הרמב"ם דס"ל דיסוד ההיתר דכ"ז שהוא במים נחשב כמים וכן כ"ז שהוא בפרי נחשב כפרי ולכן כל ההיתר הוא דוקא בהדי מים והפירות.

כלל ופרט וריבה ומיעט

3. תלמוד בבלי מסכת שבועות דף ה/א

כתנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי ר' ישמעאל במים במים שני פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט

4. תוספות שבועות דף ה/א

דתנא דבי ר' ישמעאל במים במים שני פעמים כו' - תימה דר' ישמעאל תני בי"ג מדות התורה נדרשת והא איכא טפי הך מדה דשני כללות הסמוכו' דדרשינן בריבה ומיעט:

5. תוספות רא"ש על שבועות דף ה/א

במים במים שני פעמים. אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט. תימה דא"כ הווי יותר מי"ג מדות ור' ישמעאל גופיה לא חשיב אלא י"ג מדות:

6. ריטב"א על מסכת שבועות דף ה/א

במים במים ב"פ וכו'. ומיהו לר"י גם זה נכלל במדת כלל ופרט וכלל שמונה ר"י ב' מידות שהתורה נדרשת בהם שאל"כ הוה להו לר"י י"ד מדות:

7. ספר תורת חיים על שבועות דף ה/א

דתנא דבי רבי ישמעאל במים במים וכו'. כתבו התוספות תימא דר' ישמעאל תני בשלש עשרה מדות התורה נדרשת והאיכא טפי וכו' יש לומר דר' ישמעאל כרבנן סבירא ליה דאמרי שתי כללות הסמוכות הטל פרט ביניהן ודונן בכלל ופרט ותנא דבי רבי ישמעאל לאו היינו רבי ישמעאל גופיה דהא בס"פ כיצד הרגל קאמר ש"ס מנה"מ אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא וכו' משמע דתנא דבי חזקיה לאו היינו חזקיה:

8. שערים מצויינים בהלכה - שבועות דף ד:

רבי דריש ריבוי ומיעוטי כו' ורבנן דרשי כללי ופרטי. כתב המאירי דלענין פסק יש מקומות שהולכין אחר כלל ופרט, ויש מקומות שהולכין אחר ריבוי ומיעוט. ובחי' הריטב"א למס' קידושין (כא:) כתב, דכל חד מן תנאי דריש כלל ופרט, או ריבה ומיעט וריבה כפי שקיבלה מרבו באותו מקום, פעמים דאין הכי, ופעמים דאין הכי, וכן מוכח בהרבה מקומות. ועי' במשנה למלך (עבדים פ"ג ה"ט) שתמה עליו מהגמ' כאן דפריך ורבי דריש ריבוי ומיעוטי והא רבי כללי ופרטי דריש כו', ואם כדבריו איך הוכיחו בגמ' דרבי ס"ל כרע"ק מדדריש במקום אחר ריבוי ומיעוטי, אימא דהתם קיבל מרבו שיהא נדרש בריבוי ומיעוטי, והכא לגבי שבועות קיבל שיהא נדרש בכלל ופרט, ונשאר בצ"ע. אבל מהתוס' מס' נדה (ל. ד"ה וש"ס) מבואר דמאן דדריש כללי ופרטי דריש כן בכל התורה. ועי' בתוס' לקמן

9. שערים מצויינים בהלכה - שבועות דף ד:

ובמס' ב"ק (כו:) משמע דתנא דבי חזקיה לאו היינו חזקיה. וע"ע בתורת חיים למס' ע"ז (ט.) דהתוס' במס' פסחים (ה. ד"ה דברי) הביאן דפריך מר' ישמעאל אתנא דבי ר' ישמעאל. ועי' בהגהות מצפה איתן שהוכיח מכמה מקומות דר"י ותנא דבי ר"י היינו הך, ועי"ש מה שפירש. וכן במס' מגילה (כג.) קאמר "קשיא דר' ישמעאל אדר' ישמעאל", אף שאחד מהם הוא תנא דבי ר' ישמעאל, ושם מתרץ "תרי תנאי ואליבא דר' ישמעאל". ובחקרי לב מפרש, דכל דברי ר"י מתנא דבי ר"י הם, דהיינו תלמידיו, שהוא לא היה כותב דברי עצמו בשם ר"י והחולק עליו, ובודאי שהם דברי תלמידו.

אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט. הקשו בתוס' א"כ הוה להו יותר מי"ג מדות, ותנא דבי ר' ישמעאל לא חשיב אלא י"ג מדות התורה נדרשת בהן. ותירץ בחי' הריטב"א דגם זה נכלל במדת כלל ופרט שמונה ר' ישמעאל, שאם לא כן הוה להו לר' ישמעאל י"ד מדות. ובתורת חיים תירץ, דר' ישמעאל ס"ל כרבנן דאמרי שתי כללות הסמוכות הטל פרט ביניהן ודונן בכלל ופרט, ותנא דבי ר' ישמעאל לאו היינו ר' ישמעאל,

10. הערות הגר"ש אלישיב מסכת חולין דף סז עמוד א

ואיפוך אנא. לכאן קשה מאי פריך, הא חריצין ונעיצין עדיפי טפי דהוי מים נובעים, ודמו טפי לימים ונחלים. וכתבו הראשונים דס"ד דבורות שיחין ומערות דמי לימים ונחלים משום דהם מקומות שרגיל להיות בהם מים, משא"כ חריצין ונעיצין.

11. תוספות פסחים דף קטו/ב

קפא - פי' ר"ח תולעת כדתינא התולעת שבעיקרי זיתים ושבעיקרי גפנים והקפא שבירק והיבחושיין שביין וחוז' הרי אלו מותרים **וא"ת תיקשי מינה לשמואל דאמר בסוף אלו טריפות (חולין דף סז). קישות שהתליע באיביה אסור משום שרץ השורץ על הארץ ומיהו שמואל סבר כאידך ברייתא דמייתי התם ומיהו ק"ק דמ"מ אמאי לא מייתי הך ברייתא התם ועוד שמואל היכי אכיל מרור בפסח וכי תימא דבדיק להו שלא יהא שם קפא א"כ אמאי צריך חרוסת כיון דליכא קפא ושמא ברוב ירקות אינו בהם קפא וסמיד שמואל ארובא ומשום סכנה דקפא חיישינן למיעוטא וצריך חרוסת:**

12. ספר חתם סופר על מסכת חולין דף סז/ב

אסורה משום שרץ השורץ. **תוס' פסחים** קי"ו ע"ב כ' דשמואל אכל מרור בלי בדיקה דסמך על הרוב ומשום חמירא סכנתא מאיסורא בעינן חרוסת, ע"ש. **ונ"ל לשיטת רש"י ותוס' דשמעתין דשרץ דלא רחש בתוך הפרי לית ביה איסורא לא צריכא לזה דודאי השרצים שהם על פני הירק אסורים זמן האדמה רוחשים על הירק ובדיקי' ליה מהא. ולא נצרכא אלא לקפא שבענפי העלין ורובו או כולו אין לו מקום לרחוש בתוכו ומותר ומ"מ סכנתא איכא. ודע מ"ש תוס' דשמואל סמך ארובא ולא בדיק הכא לכ"ע סמכינן ארובא ולא בעי בדיקה כיון שאין האיסור בירק עצמו אלא מחמת דבר אחר התולע שגדל בתוכו כמ"ש ראב"ד לחלק בין חזקת שאינו זבוח לחזקת חתיכה שאינו מנוקרת...**

13. ספר שחיטת חולין

רש"י דכיון דמהלכת בתוך הקישות והיא מחוברת בקרקע, ועיין תוס' שלמדו בדברי רש"י דכ"ז שלא ריחשה אינה נאסרת, וכ"ד הרא"ש, אבל הרמב"ן הרשב"א והר"ן חולקים וס"ל דגם באין לה מקום לרחוש חשיב שרץ השורץ על הארץ, וה"ה פ"ב ממאכ"א הי"ד כתב דכ"ד הרמב"ם נועיין במחבר סימן פ"ד סעיף ו' פסק כדברי הרא"ש, וברמ"א שם הובא דעת הרשב"א דאם נמצא בפרי כמין נקודה שחורה שמתחיל להתרקם אסור, ועי"ש בש"ך ט"ז וגד"א דזה שלא כד' הרא"ש [ועיין בחזו"א ס' י"ד (א') סק"ה שהאריך לבאר דכ"ד רש"י והרא"ש כ"ז בפירות, אבל על הקרקע ודאי אע"ג דאין יכול לרחוש חשיב שרץ הארץ.

גמ': קישות שהתליעה באביה אסורה משום שרץ השורץ על הארץ. וכתב

14. ספר שחיטת חולין

שם: והני מדלא קא מהניא להו שחיטה באיסורייהו קיימי. וכתב רש"י שגדלו בתוכה עד שלא נשחטה באו מאיסור אבר מן החי וכו' ופשטות לשון רש"י משמע להדיא דהוי איסור דאבר מן החי, עיין במנ"ח מצוה קס"ג שכתב דלפ"ז צריך להתרות בו משום לאו דאמ"ה ולא משום לאו דשרצים [ועי"ש בהגהות המנ"ח אות ג' שהביאו בשם אחרונים דחשיב רק כיוצא מאמ"ה ולכן ליכא מלקות והוי איסורא בעלמא] [ועוד נפ"מ כתב בשם הפמ"ג והבית אפרים דאסור הני דרני לב"ג כיון דהוי איסור דאמ"ה, [אמנם אם נימא דהוי רק יוצא י"ל דאין אסור לב"ג וכש"כ הרי"ט אלגאזי פ"ק דבכורות לגבי חלב] אמנם בכך פקועה שרי כיון דא"צ שחיטה הוי כמו דגים, ועי"ש

ועיין בחזו"א יו"ד סימן י"ד (א') ס"ק י"ג שכ' וז"ל ואת נבלתם תשקצו לרבות הדרנים שבבהמה, משמע דלא משום אמ"ה איסורן אלא משום שרץ ואע"ג דאמר טעמא מדלא מהני להו שחיטה באיסורייהו קיימין היינו כיון דהבהמה אינה אוכל אין בה היתר אוכלין, דהשרץ המתהוה בהן כ"ז שלא פירש הוא בכלל האוכל אלא צריך לרזון עליהם בפנ"ע כבע"ח והרי הן בכלל שרץ אע"ג דלא פירש, ונראה דלוקין עליהן משום שרץ הארץ, ואפשר דהן בעשה

15. מהרש"א על חולין דף סז/ב

גמ' לויתן דג טהור הוא שנאמר כו'. ק"ק וכי יש להסתפק בו בדג טמא וכי יאכיל הקב"ה לצדיקים לעתיד דבר טמא ויש ליישב דיש להסתפק בלויתן שאינו כלל מין דג טהור ומין אחר טהור הוא כגון עוף הדר במים כמו בר אווזא ומייתי דדג טהור הוא שהרי יש לו קשקשים וסנפירים כשאר דגים טהורים וק"ל:

16. יפה עינים על חולין דף סז/ב

תניא ר' יוסי בן דורמסקית אומר לויתן. ת"כ שמיני פרש' ג' סי' ה' ויק"ר פכ"ב ועי' ירושלמי ספ"ט דשבת דמשמע דלויתן דג טמא הוא והותר מכלל איסור ע"ש:

17. מהר"ץ חיות מסכת חולין דף סז עמוד ב

גמרא לויתן דג טהור. נ"ב עיין מהרש"א דאיך ס"ד דדג טמא איך יאכלו ממנו הצדיקים לעתיד. ובאמת לק"מ דמצינו במדרש ויקרא רבה פ' שמיני דעל דהך דאמר' התם דהלויתן ישחוט את שור והרי אין שוחטין במגל יד ומשני התם חדוש תורה מאתי תצא. ועי' יפה תאר שם דהתעורר בזה דהרי אמרינן בירושלמי פ"ק דמגילה. דהלכות אין בטלות לעתיד. וכ' דאין כוונת המדרש דלעתיד יתבטלו דיני השחיטה. רק דבשעה זו שהקב"ה יעשה מחול לצדיקים יתבטלו בהוראת שעה ע"ש באריכות. וא"כ גם בלויתן ס"ד דדג טמא הוא ויהיה מותר רק לשעה:

18. ספר חתם סופר על מסכת חולין דף סז/ב

לויתן דג טהור הוא. מקשים פשיטא וכי יאכילנו הקב"ה לע"ל דבר טמא. [1] ואולי כיון שהנקבה מלח לצדיקים כפירש"י בראשית אפשר שהזכר טמא והנקבה טהור כמ"ש תוס' בנדה נו"ן ע"ב לענין תרנגולתא דאגמא. [2] א"נ י"ל אפי' גם הנקבה הטמאה כיון שמלחה קודם מתן תורה ה"ל כאיברי בשר נחירה שהכניסו ישראל לא"י דהוה איבעיא דלא איפשטא. ובערוך כ' הואיל ואיקרי נחש בריח ה"א דטמא הוא, וצ"ל דס"ל כמ"ש תוס' במס' ע"ז ל"ט ע"א דהך כללא כל שביבשה טמא בים טהור לאו כללא הוא דאל"ה אדרבא משם ראייה דטהורה הוא מדאיקרי נחש דים טהור הוא:

19. ספר שחיטת חולין

וטעת הרמב"ם דליכא יוצא מאיסור עשה, אמנם הנה בע"ז כ"ד ע"א מוכח דולד נוגחת פסול להקרבה ומוכח דיוצא מיוצא אסור, (ועיי"ש בתורי"ד) וכן מבואר בפמ"ג סימן פ"א מש"ז סק"א דיוצא מן יוצא אסור, ולפמש"כ בחידושי רבינו חיים הלוי הרי טהור שגולד מן הטמא ל"ה איסור יוצא אלא דחשיב מין טמא ולכן ודאי היוצא ממנו אסור, (אמנם נראה ליישב כיון דיסוד האיסור הוא משום דהוא מין טמא א"כ לע"ל ישתנה מין חזיר א"כ ל"ש לאסור כלל משום יוצא דכל האיסור יוצא הוא משום דחשיב ממין אימיה א"כ כאן דישתנה המין ויעשה למין טהור ל"ש כלל לאסור משום יוצא ופשוט.	טמא, ועיין עוד בדרושים נחמדים ממהר"ם ש"ף בסוף מס' חולין מש"כ בהאי מדרש. באור החיים עה"ת פר' שמיני (פרק י"א פסוק ג') הביא דברי חז"ל דהחזיר עתיד להיות מותר, וביאר שם בפסוק ד' דהביאור דלע"ל החזיר יעלה גרה ולכן יתזור להיות מותר ולא ישאר בלא גרה ויותר כי תורה לא תשונה עכ"ד, ובספר פרדס יוסף שם הביא להקשות דאה"נ דישתנה ויעשה למעלה גרה אבל הא היו יוצא מן האסור וכמר פרה הנולדה מן הגמל דתנן בבכורות דאסור, וביאר שם די"ל דרק יוצא הראשון אסור אבל הדור שני מותר כיון דיוצא הוא רק איסורא בעלמא,
---	---

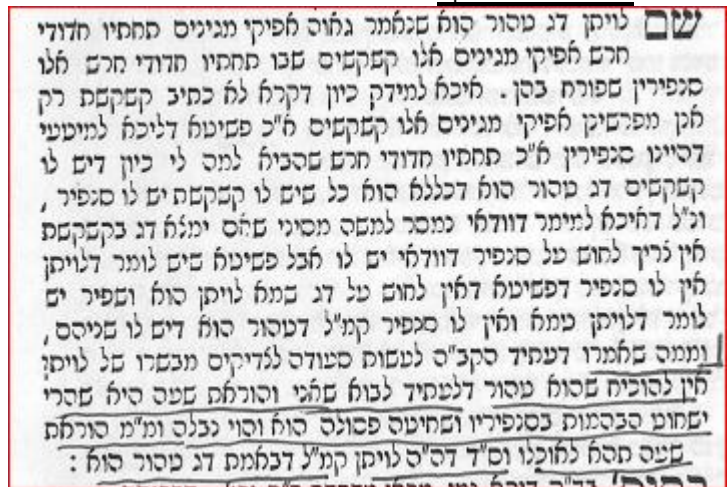
20. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף סז עמוד ב

ויש שהקשו דמאי מהני דיהיה לעתיד חזיר מעלה גרה, הא היוצא מן הטמא טמא. ולדעתי החילוק בזה ברור, דבעלמא בכל יוצא מן הטמא, כיון דכל יצירתו הוא מדבר טמא הוא אסור, משא"כ הכא כיון שבאופן טבעי אין חזיר מעלה גרה, ולעתיד לבא ישתנה טבעו של החזיר ויעלה גרה, הרי זה דבר חדש שאינו שייך לתחילת יצירתו, ול"ש בזה יוצא מן הטמא, דלית לי' שייכות עם האם.

21. מדרש רבה ויקרא - פרשה יג פסקה ג

וכל מי שלא ראה קניגין של אומות העולם בעוה"ז זוכה לראותה לעוה"ב כיצד הם נשחטים בהמות נותץ ללויתן בקרניו וקורעו ולויתן נותץ לבהמות בסנפיריו ונוחרו וחכמים אומרים זו שחיטה כשירה היא ולא כך תנינן הכל שוחטין ובכל

22. ספר תפארת יעקב

New York City Tap Water Statement

The following statement is not meant as a Psak for individuals or communities. Rather it is a statement of OU policy for the restaurants and caterers under its supervision during this interim period while research into New York City tap water is still ongoing.

While we share this with the public, we recommend that you speak to your Orthodox Rabbi for his guidance in this, as in all Halachic matters.

Tiny crustaceans called copepods have been found in New York City tap water. The species we are finding primarily is *Diacyclops thomasi*, along with some *Mesocyclops edax* and *Skistodiaptomus pygmaeus*. These tiny crustaceans are ubiquitous in ponds, lakes, and reservoirs. New York City, because of the high quality of its water, is not required by the EPA to mechanically filter its water. Their appearance in tap water as small white specks may represent a significant kashrus issue.

It is important to note that in some cases, water containing aquatic micro-fauna is permitted for consumption by Halacha. This is determined by several factors, including:

- Whether or not the organisms came into existence in water contained by vessels, cisterns, wells or still-water enclosures, and other factors (See Talmud Bavli: Chullin 67a, and Shulchan Aruch: Yoreh De'ah: 84:1,2 with commentaries);
- The visibility of the organism to the unaided eye;
- The frequency in which the organisms appear in the water from the tap.

Some Poskim (rabbinic decisors) believe that one of the above considerations might apply in our case, and rule, therefore, leniently. Many others feel that the prevalence,

nature of the water source, and size of the copepods do not allow for a lenient decision. Since this is an issue of a potential Issur d'oraisa (prohibition on a biblical level), we are issuing the following, interim, guidelines to OU certified restaurants and caterers.

- Tap water in New York City (i.e., the boroughs of Manhattan, Brooklyn, Queens, Bronx and Staten Island) should be filtered before drinking;
- Products already manufactured may be used, even if made with unfiltered water;
- The water supply of dishwashers does not require filtering. Similarly, dishes may be washed by hand in unfiltered water if the dishes are subsequently towel dried, or left to drip-dry without “puddles” of water in them;
- Water should not be filtered on Shabbat or Yom Tov because of the prohibition of borer (selection). Rather, filtering should be done before Shabbat and the water should be stored for Shabbat use. One may, however, filter water for non-food purposes on Shabbat and Yom Tov.
- Bottled water is permitted for use.

We have found filters rated at 50 microns to be sufficient. Most commercial filters are finer (10-15 microns) and will filter out the copepods. Filters must be maintained or they lose their effectiveness.

The OU continues to evaluate the issues. As new information emerges we will make it available to the public. As in all such cases, individuals should consult with their local Orthodox Rabbi for guidance.

OU Fact Sheet On NYC Water: August 13, 2004

The Creature:

- Crustaceans of the type called copepods (Copepoda) are appearing in NYC tap water. Several species are present.
- The primary species is *Diacyclops thomasi*, a very common type of copepod. It begins life measuring about 90 microns (.09 mm) and grows up to about 0.8 mm (males) and 1.4 mm (females) in about five weeks time. [1 inch = 25.4 mm]. [1 mm = 1000 microns].
- A second species, *Mesocyclops edax*, is also present. Studies have shown that *D. thomasi* and *M. edax* alternate in a cyclical fashion in dominating the copepods population of a habitat. Samples taken in June contained *D. thomasi* exclusively, while July's samples included a significant representation of *M. Edax*. [Both *D. thomasi* and *M. edax* are both of the same Order – Cyclopoida.]
- Another species, *Skistodiaptomus pygmaeus*, is appearing in smaller quantities. They are slightly larger, measuring up to 1.2 mm (males), and are

wider in diameter as well. [*S. pygmaeus* is of another Order of copepods – Calanoida.]

- Other species are likely present, but in small quantities.

The Source of the Infestation:

- The organisms that are found at the tap come from the reservoirs. [Research has shown that there is no basis to the initial suspicion that these creatures originate in the water mains.] Reservoirs are essentially man-made lakes, and contain a regular ecosystem, including algae, copepods (and other micro-organisms, such as water fleas (Cladocera), rotifers, nematodes, ostracodes, amphipods, etc.) and fish. These are not infestations, but rather essential components of a healthy ecosystem. Copepods feed on algae, which would otherwise multiply and deplete the water of dissolved oxygen. They in turn are food for the fish. Planktonic copepods are present in reservoirs, lakes, and other bodies of slowly moving water throughout the world.
- The reason they are turning up at the tap is that NYC is exempt from the federal and state requirements of municipal water supply filtration. Drinking water is drawn from the reservoirs at ~60 feet below surface level into large tunnels (~16 ft. Ø), and aside from the addition of chlorine and fluoride, arrives at the tap the way it left the reservoir. Therefore, organisms that are typically found in the open waters of a lake (species that are planktonic or limnetic, such as the three mentioned above) are present.
- Copepods of the Cyclops variety do not lay eggs into the open water. Rather, the eggs hatch inside special sacs attached to the female, which concurrently disintegrate. These eggs are very delicate, and will not survive in the water distribution system. Although Calanoid species do lay “resting” eggs that are extremely durable (these eggs help the species survive draught or freezing conditions), the overwhelming majority of copepods in the reservoirs and distribution system are Cyclops. Therefore, there is little reason to be concerned that copepod eggs may bypass a home filtering system and create infestation downstream of the filter. [Egg size is typically 50-70 microns].
- Copepods are present the whole year, although their population varies somewhat over the seasons. Detailed information and photographs of copepods that are likely to be found in fresh water lakes and reservoirs in our area can be found at the following website: <http://www.glsc.usgs.gov/greatlakescopepods/>
- In 1994 and 1995 the DEP undertook detailed studies of the copepod (and other zooplankton) population of the reservoirs. These studies document the presence of copepods (and other zooplankton) in all the reservoirs. These studies are on file at the OU, and are available upon request.

Other creatures:

- Water fleas (Cladocera) are also planktonic, but many species are present in large numbers for only several weeks a year. They are also much more delicate than copepods, and are less likely to survive the trip to the tap. They have appeared at the tap in large numbers only sporadically.
- Nematodes, amphipods, and ostracodes all live at the bottom of reservoirs and lakes, rather than in open waters. They are thus less likely to be sucked into

the effluent of the reservoirs. Isolated discoveries of all these organisms have been found in NYC tap water, but in frequencies low enough to be halachically unimportant.

- Rotifers are common, but they are extremely small (~0.1mm) and are generally considered microscopic. They cannot be recognized with the unaided eye.

Kashrut Contributions of Rabbi Belsky

Rabbi Belsky's vast technical knowledge and skill, he provided halachic and spiritual guidance to OU Kosher for nearly three decades. Courtesy of OU Kosher

...

7. Rabbi Belsky permitted drinking New York City water, even though it contains copepods. He argued that since Jews have been drinking this water for over one hundred years, and no one ever noticed them, they must not be considered *nirah l'einayim* (visible to the the naked eye). Furthermore, since the copepods only live in the reservoirs, which have the status of *mei borot* (gathered water), the copepods are actually permissible to be eaten. [Note: In deference to the opinion of other *posekim*, the OU requires filtration of New York City water.]

8. Rabbi Belsky ruled that the Anisakis worms, found in the flesh of almost every saltwater fish, do not need to be removed. These are the very worms described by the Gemara and *Shulchan Aruch* as being permitted. Rabbi Belsky refuted those who interpreted the Gemara to be referring only to worms that spontaneously generate inside the fish, but rather he explained that the Gemara is referring to all worms that grow inside the flesh of the fish. Rabbi Belsky further explained that there cannot be two types of worms that live in the flesh, some permitted and some forbidden, since there is no mention of this in the Gemara or in any commentary.

...This article was featured in Jewish Action [Summer 2016](#).

Opening Up A Can of Worms: The Anisakis Controversy

By: Rabbi Tzvi Rosen *Published Summer 2010*

Toloyim – the name strikes fear in the hearts of the G-d fearing *balabusta*. It seems that *toloyim* abound in the supermarket produce section in romaine lettuce, broccoli florets, fresh dill, cilantro, strawberries, and raspberries; the list is seemingly endless. From nuts to flour and from pasta to raisins, *kinim* in *Mitzrayim* seems to pale in comparison to what the kosher consumers are confronting today. The presence of insects in leafy greens, fruits, grains, and flour is nothing new. In fact, there is a

complete section in *Shulchan Aruch* dedicated exclusively to the *halachos* of parasites found in produce and other food items a/k/a *Hilchos Toloym*.¹

It is remarkable that *Shlomo Hamelech*'s wise statement, אין כל חדש תחת השמש,² “there is nothing new under the sun,” comes to life when one reads about the *Shulchan Aruch*'s treatment of insect infestation. Copepods, flour beetles, thrips, aphids, flies and worms are all discussed and analyzed, as well as the parameters of the prevalence of infestation and techniques for insect checking.

What is an amazing true *halachic* fact is that not all *toloym* are created equal. There are criteria that have to be met in order for a parasite to be deemed forbidden. In circumstances where a parasite grows in the flesh of its host and does not see the light of day, the fish with the worm in its flesh would be *muttar* (permitted). If the parasite was found in the host's intestine, that parasite would be *assur* (forbidden).

Recently, an age-old question resurfaced regarding a very active marine fish parasite that can find its way into many hosts during its active life cycle, including human beings! The parasite in question is a round worm called Anisakis. The anisakis is a parasitic nematode, meaning a round worm that lives in or off a host fish. The origins of the anisakis are fascinating and tumultuous.

Throughout the life cycle of an anisakis, it can literally “worm” its way into many different types of sea creatures and fish (see chart #4, #5, #6). The anisakis can also infect a human through the eating of raw fish (see chart #7) that contains an anisakis buried in its flesh (one of the pitfalls of eating sushi, and a real concern of the FDA). Among the kosher fish that can host the anisakis are wild salmon, halibut, sea bass and scrod.

According to the literal explanation of the *Shulchan Aruch*, if a parasite that is microscopic in size³ finds its way into the host's flesh and begins to grow, the *halacha* states that those *toloym* would be permitted based on the principle of מינה גבלי or מינה קא גדלי,⁴ it grew from the host. If the nematode was found in the intestine, it would be forbidden because of מעלמא קאתו,⁵ “it came from the outside.” This means that if the parasitic worm migrated from the ocean and was visible prior to being swallowed by its first host (i.e. a crustacean such as a krill, see chart #4), and then entered an intermediate host (e.g. halibut or salmon, see chart #5), then the parasite is forbidden because the worm has previously had the status of a שרץ המים, “a crawling marine creature.”

However, with the advent of scientific research, there are *poskim* who question if this *heter* applies with regard to the anisakis. There has been concrete scientific evidence attesting to the fact that the anisakis is over 0.4mm in size when swallowed by the krill. When the krill is then swallowed by a kosher host fish, the krill is digested and the parasite remains intact in the viscera (intestines of the fish). If the fish is caught and is not gutted immediately, the worm can and does migrate and penetrate into the flesh of the fish. This means that the anisakis, which has already taken on the status of a שרץ המים, even though it was spotted in the flesh of the salmon and was assumed to be permitted, would in fact be forbidden.

The anisakis question is not new but has recently caused quite a stir in the *halachic* community. The *gedolei haposkim* in *Eretz Yisroel*, *Rav Eliyashiv shlit" a*; *Rav Wozner, shlit" a*; *Rav Nisin Karelitz shlit" a*; *Rav Chaim Kanievsky shlit" a*; and *Rav Moshe Sternbuch shlit" a* among others, have all forbidden fish that may possibly contain the presence of the anisakis. They feel that the fish is forbidden *min HaTorah*, unless it has been checked.

Many distinguished *קוֹסְמִים לְאֶרֶץ* *poskim* (located outside of *Eretz Yisroel*) maintain that the *Shulchan Aruch's* criteria for permitting these types of fish is that as long as the anisakis is generated in the flesh, the fish is permitted. This is because we have the right to assume that it spawned in the flesh of the fish. Therefore, if one has found an anisakis in the flesh of a halibut or salmon, the fish is permissible.

Practically speaking, how will this controversy be resolved? This is a question of an *אסור דאורייתא*. I believe that just as *kashrus* has been vigilant regarding *b' dikas toloyim* on land, so too it will be vigilant in the sea. Kosher fish market *mashgichim* will be trained to spot worms on a lightbox or under ultraviolet light. *Kashrus* will be more alert and attentive in supervising the immediate gutting of the fish at the catch before canning, in order to effect a precipitous reduction in this problem.

It is interesting to note that *Rav Moshe Feinstein zt" l* was queried regarding this issue 35 years ago. *Rav Moshe* said unequivocally that checking the fish is not necessary. Upon hearing the response, *Rav Moshe* was asked if he could write this in a *Teshuva*, response. *Rav Moshe* replied that he didn't want to commit this to writing because, "If I do, people might think there is a question. There is no question. No checking is required." But, *Rav Dovid Feinstein shlit" a* said that we have to analyze the contemporary facts. When the *shaila* was raised 35 years ago, it was not known at that time that the anisakis migrated from the viscera to the flesh.

Responsible *kashrus* has and will be in a constant state of *tikun*, improvement, as our knowledge of the food industry has grown. To that end, we have identified the latest *kashrus* issues and implemented a system of checks and balances to deal with and resolve these new challenges, the most recent of which is the anisakis.

One should not lose perspective regarding recent updates in *kashrus* standards, when done so with the proper motivation. Our intent has never been to harm the kosher consumer, but rather to educate and save him from spiritual harm.